

Sylaby zo SJJ na ústnu formu MS

Sylaby na opakovanie jazykovej zložky

1. ročník:

- jazykové roviny – jazykovedné disciplíny – základné jednotky
- rámcové časti odbornej knihy: záložka, obsah, úvod, index/register, zoznam skratiek, bibliografia, resumé, tiráž, anotácia
- náležitosti bibliografického odkazu
- spracovanie a uchovávanie informácií: primárne, sekundárne a terciárne informačné pramene v knižnici; marginálie, konspekt, osnova, tézy
- funkčné jazykové štýly: hovorový, administratívny, rečnícky, publicistický, umelecký, náučný (znaky)
- slohové postupy: informačný, výkladový/úvahový, opisný, rozprávací (znaky a útvary)
- štýlotvorné činitele: autor, téma, funkcia, situácia – prostredie a jazyková forma, adresát; subjektívne a objektívne štýlotvorné činitele; textotvorný proces: koncept a čistopis
- charakteristika postavy: priama, nepriama, objektívna, subjektívna, individuálna, skupinová...
- slovo, lexikálny význam slova, gramatický význam slova, slovná zásoba
- systém slovnej zásoby podľa lexikálneho významu, doby používania, spisovnosti a expresívnosti
- štýlové rozvrstvenie slovnej zásoby (diagram = tzv. „snehuliak“)
- typy jazykových slovníkov: pravopisný, výkladový, synonymický, frazeologický, výslovnosti, cudzích slov, prekladové...
- tvorenie slov: odvodzovanie a skladanie; slovotvorný základ a slovotvorný formant, základové a odvodené slovo, zložené slovo; pretváranie slov: skracovanie, univerbizácia, multiverbizácia
- beletrizovaný životopis

2. ročník:

- znelostná asimilácia/spodobovanie spoluhlások
- opis: statický, dynamický, umelecký, odborný, opis pracovného postupu...
- slovné druhy podľa lexikálneho, morfológického a syntaktického hľadiska
- ohybné slovné druhy, gramatické kategórie
- neohybné slovné druhy
- úvaha
- vetné členy, vetné sklady
- veta, vety podľa členitosti, zloženia a modálnosti
- jednoduchá veta, súvetie: priraďovacie a podrad'ovacie, polovetné konštrukcie

3. ročník:

- vznik a vývin slovenského jazyka – staroslovienčina, 1. a 2. kodifikácia i hodžovsko-hattalovská reforma (roky, diela, znaky)
- náučný/odborný štýl
- výklad
- kompozícia SOČ-ky (definícia rámcových častí)

- prozodické vlastnosti reči (časová, silová a tónová modulácia reči)
- pravopis i/i, y/y v domácich slovách
- písanie veľkých a malých písmen
- písanie slov osobitne a dovedna
- rytmické krátenie
- zápisy priamej reči
- diskusný príspevok
- rozdiely medzi slovenčinou a češtinou

4. ročník:

- rečnícky štýl: znaky, jazykové prostriedky, fázy tvorenia, žánre, kompozícia
- rozprávanie: kompozícia; pásmo rozprávača a pásmo postáv; dramatizujúce prostriedky rozprávania
- jazyk a reč; prirodzený a umelý jazyk; funkcie jazyka
- sémantický trojuholník slova (meno, objekt, pojem)
- jazyk ako znak; národný jazyk: spisovný jazyk, štandardná forma, subštandardná forma, dialekty; materinský, úradný, cieľový a cudzí jazyk; indoeurópske jazyky (rodiny), členenie slovanských jazykov
- úzus, norma, kodifikácia a kodifikačné príručky slovenského jazyka

Sylaby na opakovanie učiva z literatúry

STAROVEKÁ LITERATÚRA (3. tisícročie pred n. l. – 5. stor. n. l.)

1. **Epos o Gilgamešovi** (orientálna – sumerská lit.)
2. **Biblia** (orientálna – hebrejská lit.)
3. Homér: **Ilias** (antická – grécka lit.)
4. Homér: **Odysea** (antická – grécka lit.)
5. Sofokles: **Antigona** (antická – grécka lit.)

STREDOVEKÁ LITERATÚRA (5. – 15. stor.)

6. D. Alighieri: **Božská komédia** (talianska lit.)

SLOVENSKÁ STREDOVEKÁ LITERATÚRA (800 – 1500)

7. Konštantín: **Proglas** (prvá slovanská báseň)
8. **Moravsko-panónske legendy**: Kliment: Život sv. Konštantína
Gorazd: Život sv. Metoda

HUMANIZMUS A RENESANCIA (14. – 17. stor.)

9. F. Petrarca: **Sonety pre Lauru** (talianska lit.)
10. G. Boccaccio: **Dekameron** (talianska lit.)
11. M. de C. Saavedra: **Dômyselný rytier don Quijote de la Mancha** (španielska lit.)
12. W. Shakespeare: **Hamlet** (anglická lit.)

SLOVENSKÁ BAROKOVÁ LITERATÚRA (1650 – 1780)

13. H. Gavlovič: **Valaská škola mravúv stodola**
(báseň Hle človek opilý – žiadnému nemilý)

KLASICIZMUS (17. – 18. stor.)

14. P. Corneille: **Cid** (francúzská lit.)
15. B. Poquelin – Molière: **Lakomec** (francúzská lit.)

SLOVENSKÁ KLASICISTICKÁ LITERATÚRA (1780 – 1830)

16. **A. Bernolák**: Jazykovedno-kritická rozprava o slovenských písmenách,
Grammatica Slavica/Slovenská gramatika
17. J. Hollý: **Svatopluk**
18. J. I. Bajza: **René mládenca príhody a skúsenosti** (prvý slovenský román)
19. J. Chalupka: **Kocúrkovo**

PREROMANTIZMUS A ROMANTIZMUS (koniec 18. a pol. 19. stor.)

20. J. W. Goethe: **Utrpenie mladého Werthera** (nemecká lit.)
21. V. Hugo: **Chrám Matky Božej v Paríži** (francúzská lit.)
22. A. S. Puškin: **Kapitánova dcéra** (ruská lit.)
23. *A. S. Puškin: Eugen Onegin* (ruská lit.)

SLOVENSKÁ PREROMANTICKÁ A ROMANTICKÁ LITERATÚRA (1830 – 1850)

24. J. Kollár: **Slávy dcera (Předzpěv)** a 5 spevov
25. **L. Štúr**: Nářečja slovenskuo a potreba písanja v tomto nářečí,
Nauka reči slovenskej,
Reči na uhorskom sneme (všestranná osobnosť)
26. S. Chalupka: **Mor ho!**
27. A. Sládkovič: **Marína**
28. A. Sládkovič: **Detvan**

29. J. Botto: Smrt' Jánošíkova
 30. J. Botto: Báj na Dunaji
 31. J. Král': Zakliata panna vo Váhu a divný Janko
 32. J. M. Hurban: Od Silvestra do Troch kráľov
 33. J. Kalinčiak: Pút' lásky

SLOV. LIT. V POREVOLUČNÝCH A MATIČNÝCH ROKOV (1850 – 1875)

34. J. Palárik: Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch

REALIZMUS V SVETOVEJ LITERATÚRE (polovica 19. – začiatok 20. stor.)

35. H. de Balzac: Otec Goriot (francúzska lit.)
 36. F. M. Dostojevskij: Zločin a trest (ruská lit.)
 37. L. N. Tolstoj: Anna Kareninová (ruská lit.)

REALIZMUS V SLOVENSKEJ LITERATÚRE (1880 – 1918)

38. P. O. Hviezdoslav: Krvavé sonety
 39. P. O. Hviezdoslav: Hájnikova žena
 40. P. O. Hviezdoslav: Ežo Vlkolinský
 41. M. Kukučín: Keď báčik z Chochoľova umrie
 42. M. Kukučín: Neprebudený
 43. M. Kukučín: Dom v stráni
 44. B. S. Timrava: Ľapákovci
 45. J. G. Tajovský: Maco Mlieč
 46. J. G. Tajovský: Mamka Pôstková
 47. J. G. Tajovský: Apoliena
 48. J. G. Tajovský: Statky-zmätky
 49. J. G. Tajovský: Ženský zákon

LITERÁRNA MODERNA (80. roky 19. stor. – 20. roky 20. stor.)

50. Ch. Baudelaire: Kvety zla: básne Mrcina, Človek a more (francúzska lit.)
 51. P. Verlaine: Básnické umenie (francúzska lit.)
 52. G. Appolinaire: Alkoholy (báseň Pásmo), Kaligramy (francúzska lit.)

SLOVENSKÁ LITERÁRNA MODERNA (1905 – 1918)

53. I. Krasko: Plachý akord, Topole, Vesper dominicae, Jehovah, Otrok, Otcova roľ'a, Baníci

SVETOVÁ LITERATÚRA MEDZI DVOMA SVETOVÝMI VOJNAMI (1918 – 1945)

54. E. M. Remarque: Na západe nič nové (nemecká lit.)
 55. R. Rolland: Peter a Lucia (francúzska lit.)
 56. J. Hašek: Osudy dobrého vojáka Švejka (česká lit.)
 57. K. Čapek: Krakatit (česká lit.)
 58. F. Kafka: Premena (pražský nemecký autor)
 59. G. B. Shaw: Pygmalion (anglická lit.)
 60. R. Chandler: Dáma/Žena v jazere (americká lit.)

SLOVENSKÁ LIT. MEDZI DVOMA SVETOVÝMI VOJNAMI (1918 – 1945)

61. E. B. Lukáč: Dunaj a Seina (báseň Taedium urbis), O láske neláskavej (báseň Paradoxon)
 62. J. Smrek: Dnes milujem svoj Deň, Cválajúce dni, Village & City, Básnik a žena, Dievča v rozkvetu
 63. R. Fabry: Uřaté ruky, Vodné hodiny hodiny piesočné, Ja je niekto iný
 64. R. Dilong: Ja, Rudolf Dilong, trubadúr; Mladý svadobník

65. M. Urban: **Živý bič**
66. J. C. Hronský: **Jozef Mak**
67. J. Hrušovský: **Pompiliova Madona**
68. G. Vámoš: **Editino očko**
69. D. Chrobák: **Drak sa vracia**
70. M. Figuli: **Tri gaštanové kone**
71. P. Jilemnický: **O dvoch bratoch**
72. I. Stodola: **Bačova žena**
73. J. Barč-Ivan: **Matka**

SVETOVÁ LITERATÚRA PO ROKU 1945 (1945 – doteraz)

74. J. Heller: **Hlava XXII** (americká lit.)
75. J. D. Salinger: **Kto chytá v žite** (americká lit.)
76. J. P. Sartre: **Múr** (francúzska lit.)
77. S. Beckett: **Čakanie na Godota** (írsky autor)
78. A. S. Solženicyn: **Jeden deň Ivana Denisoviča** (ruská lit.)
79. V. Havel: **Vernisáž** (česká lit.)

SLOVENSKÁ LITERATÚRA PO 2. SVETOVEJ VOJNE (1945 – doteraz)

80. J. Kostra: báseň **Moja rodná, Ave Eva**
81. **M. Rúfus**: **Verše, Verš, Zvony, Zvony detstva**
82. **M. Válek**: básne **Jablko, Dotyky**
83. J. Stacho: **Elégia**
84. **J. Urban**: (texty populárnych piesní, napr. Voda, čo ma drží nad vodou)
85. L. Mňačko: **Ako chutí moc**
86. D. Tatarka: **Démon súhlasu**
87. A. Bednár: **Kolíška**
88. A. Bednár: **Sklený vrch**
89. R. Sloboda: **Narcis**
90. D. Dušek: **Kufor na sny**
91. D. Mitana: **Psie dni, V električke**
92. I. Bukovčan: **Kým kohút nezaspieva**
93. M. Lasica – J. Satinský: **Soirée**

Pozn.: Podfarbení autori/diela sú podľa dokumentu CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA A LITERATÚRY Povinní autori a diela.

Charakteristika literárnych období a umeleckých smerov: staroveká literatúra; stredoveká i staroslovienska literatúra; renesančná literatúra; baroková literatúra; klasicizmus; romantizmus; realizmus; naturalizmus; literárna moderna: symbolizmus, impresionizmus, dekadencia; avantgarda: futurizmus, expresionizmus, surrealizmus; medzivojnová literatúra: dolorizmus, vitalizmus, nadrealizmus, katolícka moderna; sociálno-psychologický realizmus, lyrizovaná próza, ornamentálna próza, naturizmus, umelecké zoskupenie „drsná škola“; literatúra po r. 1945: postmoderna, existencializmus, absurdná dráma, socialistický realizmus, samizdatová literatúra...

Znaky literárnych druhov: lyrika: spoločenská lyrika, ľúbostná lyrika, reflexívna lyrika, duchovná (náboženská) lyrika, čistá lyrika, prírodná lyrika; epika; dráma

Lit. žánre: sonet, pásmo, kaligram, óda, elégia, populárna pieseň; epos (kompozícia), báj, podobenstvo (alegória), balada, poviedka, novela, román: sociálny román, psychologický

román, detektívny román; tragédia, komédia (veselohra), činohra, absurdná dráma; automatický text

Štruktúra literárneho diela: vonkajšia kompozícia: spev, kapitola, dejstvo, výstup, dialóg, monológ, replika, autorská poznámka, scénické poznámky; príbeh, vnútorná kompozícia: kompozičné fázy diela (expozícia, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie), kompozičné postupy: chronologický (kronikársky) kompozičný postup, retrospektívny kompozičný postup, reťazový kompozičný postup, horizontálne členenie textu: pásmo rozprávača a pásmo postáv, vnútorný monológ, typy rozprávača: vševediaci rozprávač, priamy (subjektívny) rozprávač, nespoľahlivý rozprávač..., literárna postava, typy postáv: charakterový typ postavy, sociálny typ postavy, idealizovaný typ postavy; hĺbkové členenie diela: dejový plán (rovina) diela, významový (myšlienkový) plán (rovina) diela, pointa; divadelná hra, herec, režisér, dramaturgia, inscenácia; prúd autorovho vedomia, autorská štylizácia reality

Štylizácia textu: anafora, zvukomalba, básnické prirovnanie, metafora, metonymia, symbol, epiteton, protiklad (kontrast); hyperbola (zveličenie); humor, irónia, satira; asociácia; palimpsest, persifláž

Metrika: rytmus, rytmicky viazaná reč, rým: prerývaný rým...; veršové systémy: časomerný veršový systém, sylabický veršový systém, sylabotonický veršový systém; voľný verš, rytmicky neviazaná reč